

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

קריאה בציבור בדילוג

(ס"ט ב') וקורא 'אחרי מות' ואך בעשור'. **ורמינהי**: מדלגין בנביא, ואין מדלגין בתורה!

לא קשיא, כאן בכדי שיפסיק התורגמן, כאן בכדי שלא יפסיק התורגמן.¹

והא עלה קתני: מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה. ועד כמה מדלג (בנביא)? בכדי שלא יפסיק התורגמן. הא בתורה, כלל כלל לא!

אמר אביי: לא קשיא, כאן בענין אחד, כאן בשני ענינין.²

והתניא (בניחותא): מדלגין בתורה בענין אחד, ובנביא בשני ענינין. כאן וכאן, בכדי שלא יפסיק התורגמן. ואין מדלגין מנביא לנביא. ובנביא של שנים עשר, מדלגין. ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחילתו (למפרע).

(ע' א') (שנינו במשנה): וגולל ספר תורה וכו' (ואומר: יותר ממה שקראתי לפניכם כתוב כאן). וכל כך למה? כדי שלא להוציא לעז על ספר תורה.³

ובעשור של חומש הפקודים קורא על פה. אמאי? נגלול וניקרי!

אמר רב הונא בריה דרב יהושע אמר רב ששת: לפי שאין גוללין ספר תורה בציבור, מפני כבוד ציבור (שיהו מצפין ודוממין לכך).

ונייתי אחרינא ונקרי!

רב הונא בר יהודה אמר: משום פגמו של ראשון (שלא יאמרו חסר הוא).

וריש לקיש אמר: משום ברכה שאינה צריכה (שיהא צריך לחזור ולברך).

ומי חיישינן לפגמא? והאמר רבי יצחק נפחא: ראש חודש טבת שחל להיות בשבת מביאין שלש תורות, וקורין אחת בענינו של יום, ואחת של ראש חודש, ואחת של חנוכה!

תלתא גברי בתלתא ספרי, ליכא פגמא. חד גברא בתרי ספרי, איכא פגמא.

שיטות הראשונים

אין מדלגין בתורה: רש"י ביאר שהסיבה לאסור דילוג היא שמא יגיעו לידי טעות, ולכן בנביא שאין נפקא מינה

¹ הא דקתני אין מדלגין בפרשה הרחוקה מזה, שקודם שגולל ספר תורה עד מקום הדילוג יפסיק התורגמן המתרגם פסוק שקרא הקורא, ונמצאו צבור יושבין ומצפין, אין זה כבוד צבור. אבל 'אך בעשור' סמוכה היא ל'אחרי מות', ויכול לגלול שם קודם שיפסיק התורגמן. רש"י.

² בענין אחד, כגון הכא ששתי הפרשיות מדברות בענין יום הכפורים, מדלגין, ובכדי שלא יפסיק התורגמן. והא דקתני דאפילו בכדי שלא יפסיק נמי לא ידלג, בשני ענינים. לפי שדברי תורה היא אזהרות ועונשין ומצוות, וצריך שיכנסו בלב השומעין, וכשאדם יוצא משיטה לשיטה אחרת אינו נוח להתבונן. רש"י.

³ כשרואין אותו קורא פרשה שלישית על פה, יהו סבורים שספר תורה חסר אותה פרשה. רש"י.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

הלכתית אין חשש. **הראבי"ה** ביאר שהאיסור לדלג הוא כמו האיסור לגלול, משום כבוד ציבור שלא יעמדו בשתיקה בזמן הגלילה.⁴ **הטור ושו"ע** הביאו שני הטעמים.⁵

אין מדלגין מנביא לנביא: רבינו מנוח שאל כיצד ניתן לקרוא לחתן פסוקים מהפטרת שוש אשיש, והרי מדלג מנביא לנביא. ותירץ שכיון שקוראים את הפסוקים האלה בעל פה אינו נקרא דילוג. **הנמוקי יוסף** ביאר שאין פסוקים אלו משום הפטרה, אלא כזמר לחתן. **בתרומת הדשן** כתב שרק בימיהם שהספרים כתובים כגליון ולכן יש שהות בגלילתם ישנו איסור לדלג,⁶ אך בימינו מותר. **והשו"ע** הביא את המנהג ולא ביאר מדוע מותר.⁷

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות קריאת ספר תורה, סימן קמד)

- א. **מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה** מפּרָשָׁה זו לפרָשָׁה אַחֶרֶת; וְהָנִי מִלִּי בְּשִׁפְי עֲנִינִים, דְּחִיִּישִׁינָן שְׁמָא תִּתְבַּלְבַּל דַּעַת הַשּׁוֹמְעִים, אֲבָל בְּחַד עֲנִינָא, כְּגוֹן: אַחֲרֵי מוֹת (וַיִּקְרָא טז) וְאַךְ בְּעֶשׂוֹר (וַיִּקְרָא כגכג) שְׁכַהֵן גְּדוֹל קוֹרָא בְּיוֹם הַכְּפוּרִים, מְדַלְגִין, וְהוּא שְׁלֵא יִקְרָא עַל פֶּה, שְׁאִסוּר לְקִרְוֹת שְׁלֵא מִן הַפֶּתַח אֶפְלוּ תְּבָה אַחַת; וּבְנִבְיָא מְדַלְגִין אֶפְלוּ בְּשִׁנֵי עֲנִינִים, וְהוּא שְׁלֵא יִשְׁהָה בְּדִלּוּג בְּעֲנִין שְׁיַעֲמָדוּ הַצְּבוּר בְּשִׁתִּיקָה; וְהָנִי מִלִּי בְּנִבְיָא אַחַד, אֲבָל מְנִבְיָא לְנִבְיָא אִין מְדַלְגִין; וּבִתְרֵי עֶשֶׂר מְדַלְגִין מְנִבְיָא לְנִבְיָא, וּבְלִבְד שְׁלֵא יְדַלֵּג מִסוּף הַסֵּפֶר לְתַחֲלָתוֹ.
- ג. **אין גוללין ספר תורה בצבור**, מִפְּנֵי כְבוֹד הַצְּבוּר; וְאִם אִין לְהֵם אֶלָּא סֵפֶר תוֹרָה אַחַד, וְהֵם צְרִיכִים לְקִרְוֹת בְּשִׁנֵי עֲנִינִים, גּוֹלְלִין, וַיִּדְחָה כְבוֹד הַצְּבוּר.
- ד. **אין קורין לאדם אחד בשני ספרי תורה**, מִשּׁוּם פְּגָמוֹ (פְּרוּשׁ שְׁנִירָאָה כְּפוּגָם וּמְטִיל דְּפִי בְּרֵאשׁוֹן) שֶׁל רֵאשׁוֹן. אֲבָל שְׁלֵשָׁה גְּבָרֵי בְּשִׁלְשָׁה סֵפֶרִים, כְּגוֹן: רֵאשׁ חֲדָשׁ טַבַּח שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת, לִיכָּא מִשּׁוּם פְּגָם.

⁴ ופירש ראבי"ה והוכיח מן התלמוד, דאין מדלגין ואין גוללין ספר תורה בצבור חדא מלתא היא. וטעמא דאין מדלגין משום דאין גוללין בצבור, משום שלא יעמדו בשתיקה. וכתב דמשום הכי נהגין במקומות שאין להם אלא ס"ת אחת שגוללין ומדלגין מפרשה לפרשה ביום טוב ובשבתות של ראש חודש ושל פרשיות. דדווקא בחד גברא חיישינן לכבוד צבור שלא יעמדו בשתיקה. אבל בין גברא לגברא, לא קפדינן. תרומת הדשן. וראה עוד להלן.

⁵ או"ח קמד, א. הטור כתב שאין מדלגים דחיישינן שמא תתבלבל דעת השומעים, ומשמע שנקט כרש"י. אך כתב שכשמדלג בנביא לא ישהה בענין שיעמדו הצבור בשתיקה, ומשמע כדעת הראבי"ה. השו"ע הביא את דברי הטור. מקורות: רש"י (מגילה כ"ג ב'; כ"ד א'). ראבי"ה (סימן תקפו). טור (או"ח קמד). תרומת הדשן (סי' כ).

⁶ **תרומת הדשן ביסס את הדברים על פי המתבאר לעיל בדעת הראבי"ה**, שהאיסור לדלג הינו משם כבוד הציבור, ואילו לדעת רש"י הדבר עדיין יהיה אסור.

⁷ או"ח קמד, ב. והמשנ"ב (ס"ק י) פסק על פי דברי התרומת הדשן שבזמנינו שהנביאים כתובים בספרים ואין צורך להמתין לגלילה, מותר לדלג מנביא לנביא. מקורות: רבינו מנוח (הלכות תפילה יב, ג). נמוקי יוסף (מגילה כ"ד א'). תרומת הדשן (סימן כ).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

הברכות שאחר הקריאה

(ס"ח ב') (המשך משנה): ומברך עליה (לאחר הקריאה) שמונה ברכות:

- (4) על התורה (אשר נתן לנו וכו'),
- (2) ועל העבודה (ברכת רצה בעמך ישראל ותרצה בדביר ביתך וכו' שאותך לבדך ביראה נעבוד),
- (3) ועל ההודאה (מודים אנחנו לך עד הטוב לך להודות),⁸
- (4) ועל מחילת העוון (מחול לעוונותינו ביום הכיפורים הזה וכו' עד מלך מוחל וסולח לעוונותינו),
- (5) ועל המקדש (מתפלל על המקדש, וחותרם ברוך שבחר במקדש),
- (6) ועל ישראל בפני עצמן (וחותרם ברוך הבוחר בעמו ישראל),
- (7) ועל הכהנים (מתפלל על הכהנים, וחותרם ברוך שבחר בזרעו של אהרון),
- (8) ועל שאר התפלה.⁹

(ע' א') **תנו רבנן**: ושאר התפילה (השנויה במשנה, כך היא:), רינה תחינה בקשה מלפניך, על עמך ישראל שצריכין להיושע. וחותרם בשומע תפילה. ואחר כך כל אחד ואחד מביא ספר תורה מביתו וקורא בו, כדי להראות חזותו לרבים.¹⁰

(ס"ח ב') (המשך משנה): הרואה כהן גדול כשהוא קורא, אינו רואה פר ושעיר הנשרפין. והרואה פר ושעיר הנשרפין, אינו רואה כהן גדול כשהוא קורא. ולא מפני שאינו רשאי, אלא מפני שהייתה דרך רחוקה (ביניהם) ומלאכת שניהן שווה כאחת.

(ע' א') פשיטא! מהו דתימא כדריש לקיש. דאמר ריש לקיש: אין מעבירין על המצות. ומאי מצוה (יש בראייתן)? **"בְּרַב עִם הַדֶּרֶת מְלֶךְ"**, קא משמע לן (דלאו מעבר הוא, מאחר שאינו עוסק בה).

⁸ על העבודה מברך בשביל העבודה שעבד. והודאה סמוכה לעבודה, דכתיב (תהילים נכג) "זָבַח תִּזְדָּה וְיִכְבְּדֶנּוּ", אחר עבודה תודה, והיא הודאה. רש"י.

⁹ הגירסה הנדפסת (ד' וילנא): ועל המקדש בפני עצמו, ועל ישראל בפני עצמן, [ועל ירושלים בפני עצמה], ועל הכהנים בפני עצמן, ועל שאר התפילה וכו'. **והגר"א** (בהגהותיו בגליון הש"ס) הגיה: ועל המקדש, ועל הכהנים, ועל ישראל בפני עצמן, ועל שאר התפילה. הרמב"ם (פיה"מ) גרס במשנה 'ועל הכהנים ועל ישראל ועל שאר התפילה'. ופירש ש'על התורה', היינו שתי ברכות, אחת לפני קריאת התורה ('אשר בחר בנו'), ואחת אחריה ('אשר נתן לנו תורת אמת'). 'ועל ישראל ועל שאר התפילה', היא ברכה אחת, לתשועת עם ישראל. וראה דק"ס. וראה רמב"ם (הל' עבודת יוה"כ גיא, שמנה את שתי ברכות התורה כברכה אחת).

¹⁰ להראות נוי של ספר תורה, ותפארת בעליה שטרח להתנאות במצוה, שנאמר (שמות, פר' בשלח, טו, ב), "זֶה אֵלַי וְאֶנְהוּ" התנאה לפניו במצוות, לולב נאה, ספר תורה נאה, בקלף נאה, בדיו נאה, בלבלר אומן. ומערב יום הכפורים הביאום שם. רש"י.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

הקרבת שאר קרבנות והמשך העבודה

(ע' א') **משנה:** אם בבגדי בוץ קורא, קידש ידיו ורגליו, פשט (הבגדים), ירד וטבל, עלה ונסתפג (וזהו טבילתו השלישית). והביאו לו בגדי זהב. ולבש וקדש ידיו ורגליו.

(המשך **משנה:**) ויצא ועשה את אילו ואת איל העם, ואת שבעת כבשים תמימים בני שנה, דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר: עם תמיד של שחר היו קרבין, ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ [היו קרבין]¹¹ עם תמיד של בין הערבים.

איבעיא להו: היכי קאמר? עם תמיד של שחר היו קרבין, ופר העולה ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים, או דילמא הכי קאמר: עם תמיד של שחר היו קרבין ופר העולה בהדיהו, ושעיר הנעשה בחוץ עם תמיד של בין הערבים.

ותו, פר העולה לרבי אליעזר דשייריה (והוא הדין שעיר), אימת עביד ליה? ותו, בין לרבי אליעזר בין לרבי עקיבא, אימורי חטאת אימת עביד להו?

אמר רבא: לא משכחת לה (לסדר עבודת היום) מתקנתא (במשנתנו), אלא או לרבי אליעזר **דתנא** בדבי שמואל, או לרבי עקיבא **כדתוספתא**.

דתנא דבי שמואל, רבי אליעזר אומר: יצא ועשה אילו ואיל העם ואימורי חטאת. אבל פר העולה ושבעת כבשים ושעיר הנעשה בחוץ, עם תמיד של בין הערבים.

רבי עקיבא **דתוספתא** מאי היא? **דתנא:** רבי עקיבא אומר: פר העולה ושבעת כבשים עם תמיד של שחר היו קרבין, שנאמר "מִלְבַּד עֵלֶת הַבֶּקָר אֲשֶׁר לְעֵלֶת הַתְּמִיד". ואחר כך עבודת היום (גורלות, שחיטה והזאה בפנים, והקטרה בקודש הקודשים). [ואחר כך שעיר הנעשה בחוץ, שנאמר "שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד חֲטָאת מִלְבַּד חֲטָאת הַכִּפָּרִים", ואחר כך אילו ואיל העם, ואחר כך אימורי חטאת]¹² ואחר כך תמיד של בין הערבים.

(ע' ב') מאי טעמא דרבי אליעזר? עביד כדכתיב. עביד ברישא דתורת כהנים, והדר עביד דחומש הפקודים. ורבי עקיבא, כדקתני טעמא "מִלְבַּד עֵלֶת הַבֶּקָר אֲשֶׁר לְעֵלֶת הַתְּמִיד", אלמא מוספין עם תמיד של שחר עביד להו.

רבי יהודה אומר משמו (של רבי עקיבא): אחד קרב עם תמיד של שחר, וששה עם תמיד של בין הערבים.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר משמו (של רבי עקיבא): שישה קרבין עם תמיד של שחר, ואחד עם תמיד של בין הערבים.

¹¹ **בהגהת הגר"א:** תיבות אלו מחוקות (וכפי שהתקשו תוספות, ד"ה ושעיר, שאם גורסים מילים אלו, מאי מספקא ליה בגמרא היכי קאמר, עיי"ש).

¹² ובהגהת הגר"א הגיה: ואח"כ אילו ואיל העם, ואימורי חטאת. ואח"כ שעיר הנעשה בחוץ שנאמר "שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד חֲטָאת מִלְבַּד חֲטָאת הַכִּפָּרִים". וראה להלן.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

דכולי עלמא מיהת חד איל הוא. כמאן? כרבי. **דתניא:** (1) רבי אומר: איל אחד האמור כאן (בויקרא) הוא האמור בחומש הפקודים. (2) רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: שני אלים הן. אחד האמור כאן ואחד האמור בחומש הפקודים.

(ע' א') (המשך משנה): קידש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל (טבילתו הרביעית), עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי לבן. ולבש וקידש ידיו ורגליו. נכנס (לקודש הקודשים) להוציא את הכף (של הקטורת) ואת המחטה (של גחלים שהניח שם קודם).

(המשך משנה): קידש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל (טבילתו החמישית), עלה ונסתפג. הביאו לו בגדי זהב, ולבש וקידש ידיו ורגליו. ונכנס (להיכל) להקטיר קטורת של בין הערביים ולהטיב את הנרות. (יצא מן ההיכל) וקידש ידיו ורגליו ופשט. הביאו לו את בגדי עצמו (בגדי חולין) ולבש. ומלווין אותו עד ביתו. ויום טוב היה עושה לאוהביו בשעה שיצא בשלום מן הקודש.

(ע"א א') אמר רב חסדא: גמירי, חמש טבילות (במקוה) ועשרה קידושין (של ידיו ורגליו) טובל כהן גדול ומקדש בו ביום.

שיטות הראשונים

זמן קרבנות המוסף: הרמב"ם, סמ"ג, ומאירי, פסקו הלכה כרבי עקיבא, שפר העולה ושבעת כבשים, עם תמיד של שחר היו קרבין. והרא"ש מצדד כאידך תנאי (בשם רבי עקיבא), דאמרי דלא כל הכבשים הקריבו עם תמיד של שחר.¹³

תמיד של בין הערביים: דעת רש"י והרא"ש, שאחר הוצאת הכף והמחטה, שהיה בטבילה רביעית, הקריב את תמיד של בין הערביים, בטבילה חמישית.¹⁴ ודעת רמב"ם, סמ"ג, ורמב"ן, דתמיד של בין הערביים היה בטבילה שלישית. והוצאת כף ומחטה אח"כ, בטבילה רביעית.¹⁵

זמן הקרבת אימורי החטאת: דעת תוספות והרא"ש שהיה בטבילה חמישית. ודעת רוב הראשונים, שהיה תיכף אחר אילו ואיל העם, בטבילה שלישית, כסדר המוזכר בפסוקים.¹⁶

האם הקריב איל אחד או שניים: פסקו כל הפוסקים כרבי, שאיל אחד בלבד היה קרב.

¹³ ופסק ב'ליקוטי הלכות' כרוב הראשונים. מקורות: רמב"ם (הל' עבודת יוה"כ ב,ב). סמ"ג (עשין רט). מאירי (ע' א', ד"ה ורבי עקיבא). רא"ש (יומא, סדר עבודת יוה"כ).

¹⁴ וכברייאת מפורשת שהובאה לעיל, ל"ב א': וחמש עבודות הן, תמיד של שחר בבגדי זהב. עבודת היום בבגדי לבן. אילו ואיל העם בבגדי זהב. כף ומחטה בבגדי לבן. **תמיד של בין הערביים בבגדי זהב.**

¹⁵ ולפירוש זה נכון יותר לשון הברייאת דלעיל, שלא הזכיר שקודם תמיד של בין הערביים היה הוצאת כף ומחטה. וכן מוכח קצת גם ממשנתנו, דקתני נכנס להוציא את הכף ואת המחטה וכו', ופשט וירד וטבל וכו', הביאו לו בגדי זהב ולבש וקידש ידיו ורגליו, ונכנס להקטיר קטורת וכו', ולא זכר כלל מעניין תמיד של בין הערביים דהיה בינתיים. **וכן בירושלמי איתא בהדיא בשם רבי יוחנן, דהוצאת כף ומחטה היה אחר תמיד של בין הערביים.** אכן, לפי זה מוכרחים לומר דפליגי אברייאת דתנינא לעיל (ל"ב א'). 'ליקוטי הלכות' (בשם הלחם משנה). מקורות: רמב"ם (הל' עבודת יוה"כ ב,ב). סמ"ג (עשין רט). רמב"ן (חי' יומא ע' א'). רא"ש (יומא, סדר עבודת יוה"כ).

¹⁶ **וכן הכריע הגר"א** (בהגהתו בש"ס). 'ליקוטי הלכות'. מקורות: כנ"ל. תוספות (ע' ב', ד"ה ואחר).